

Νέα Ελληνικά

συνεξέταση γλώσσας – λογοτεχνίας

γενικής παιδείας

ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ 1: Το γέλιο, θεραπεία ενάντια στις κρίσεις

Το κείμενο δημοσιεύτηκε στον ημερήσιο Τύπο με αφορμή την έκθεση με τίτλο: «Με αντίδοτο το ευφρές χιούμορ», η οποία ήταν αφιερωμένη στο έργο του γελοιογράφου Αρκά.

Η δουλειά του Αρκά, που με συνέπεια, οξυδέρκεια και καυστικό χιούμορ γελοιογραφεί την ελληνική καθημερινότητα των τελευταίων 40 χρόνων, έχει υπάρξει σημείο αναφοράς για πολλούς από εμάς. Οι ήρωες και κυρίως οι αντι-ήρωές του κυκλοφορούν ανάμεσά μας ήδη από το 1980, όταν ο δημιουργός τους άρχισε να δημοσιεύει κόμικς στο περιοδικό «Βαβέλ». Ο ίδιος ο Αρκάς (που υπογράφει πάντα τα έργα του με αυτό το ψευδώνυμο) ποτέ δεν εμφανίζεται ως πρόσωπο στο κοινό.

Προτιμά να βρίσκεται παντού και πουθενά, ακούγοντας τις συζητήσεις μας και διαβάζοντας την ίδια στιγμή το υποσυνείδητό μας. Έτσι καταφέρνει να μας ξαφνιάζει, να μας θυμώνει, να μας συγκινεί, να μας ταράζει· εντέλει να μας θεραπεύει μέσω του γέλιου. Γι' αυτόν τον λόγο, η έκθεση που του αφιερώνει στους «Πλόες» του το Ίδρυμα Πέτρου και Μαρίκας Κυδωνιέως με τίτλο «**Με αντίδοτο το ευφρές χιούμορ**» λειτουργεί ως «**φάρμακο**» γι' αυτό το δύσκολο καλοκαίρι.

Αντέχουμε το χιούμορ και μπορούμε ακόμη να γελάμε, ρωτάμε την ιστορικό τέχνης και θεωρίας του πολιτισμού Αθηνά Σχινά, επιμελήτρια της έκθεσης, και στενή συνεργάτιδα του σκιτσογράφου, που δεν δίστασε να συμπεριλάβει μεταξύ των έργων την πιο πρόσφατη σειρά γελοιογραφιών του Αρκά με θέμα την πανδημία. «Το χιούμορ δεν είναι μονοδιάστατο», απαντά η ίδια. «Θέλει μέτρο, ευρηματικότητα, ενσυναίσθηση, αδέσμευτη συνείδηση, αυτοσαρκασμό κι απουσία προκαταλήψεων. Το χιούμορ του Αρκά έχει αυτά τα γνωρίσματα, γι' αυτό είναι καταλυτικό και μαζί λυτρωτικό. Γελάμε, και αυτό το αυθόρμητο γέλιο μάς αποστασιοποιεί από την πραγματικότητα δίνοντάς μας την ικανότητα να αντιστεκόμαστε στις δυσκολίες και να τις αντιμετωπίζουμε από διαφορετικές οπτικές γωνίες.»

Συνεπώς, αναρωτιόμαστε, η δουλειά του γελοιογράφου είναι πιο παραγωγική σε περιόδους ευημερίας ή σε εποχές κρίσης, όπως αυτές που βιώνουμε; «Ποτέ δεν είναι εύκολη η δουλειά ενός γελοιογράφου, όταν βέβαια το έργο του επιδιώκει να μην είναι καταναλωτικό και να μην ικανοποιεί τις “εύκολες” αντιδράσεις του κοινού», σχολιάζει η Σχινά. «Θεωρώ μάλιστα ότι σε περιόδους ευημερίας, είναι ακόμη πιο απαιτητική η δουλειά ενός γελοιογράφου, γιατί τότε έχει περισσότερες δυνατότητες να καλλιεργήσει ένα μεγαλύτερο εύρος εκφραστικών ποιοτήτων, πνευματικών και υπαρξιακών αναζητήσεων.

Ανεξάρτητα, ωστόσο, από αυτό, πιστεύω ότι η γελοιογραφία είναι κοινωνικά και πολιτισμικά απαραίτητη, ιδιαίτερα σε περιόδους κρίσης.»

Μ. Βασιλειάδου, Η Καθημερινή, 10/07/2020 [διασκευή]

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: Νεοελληνική Γλώσσα & Λογοτεχνία Γ' Γενικού Λυκείου, ΙΕΠ 12.11.2020

ΚΕΙΜΕΝΟ 2: Η μουσική ως φάρμακο

Με αφορμή την επανέκδοση του βιβλίου του «Η μουσική ως φάρμακο», ο καρδιολόγος, συνθέτης και συγγραφέας Θανάσης Δρίτσας δίνει συνέντευξη και απαντά σε ερωτήσεις που αφορούν, μεταξύ άλλων, τη μουσικοθεραπεία και την υπαρξιακή διάσταση της μουσικής.

-Τι σας έκανε να εστιάσετε περισσότερο στη μουσική σε σχέση με τις υπόλοιπες τέχνες;

-Το ότι είμαι βέβαια και ο ίδιος μουσικός και συνθέτης μουσικής και είχα αρχικά (βιωματικά) διαπιστώσει της ευεργετικές επιδράσεις της μουσικής στην ίδια μου τη ζωή. Η μουσική υπήρξε για εμένα παυσίλυπο, παυσίπονο και αντίδοτο στην ασθένεια και τη φθορά με την οποία έρχομαι αντιμέτωπος καθημερινά στο πλαίσιο της άσκησης μιας μάχιμης ιατρικής ειδικότητας, όπως είναι η καρδιολογία. Αποφάσισα πριν από πολλά χρόνια να ψάξω τους βιολογικούς μηχανισμούς που σχετίζονται με τη θεραπευτική ιδιότητα της μουσικής. Είχα μια ανεξήγητα μεγάλη περιέργεια και εσωτερική παρακίνηση πάνω σε αυτό το ζήτημα.

-Από τη μία είναι το άκουσμα της μουσικής και από την άλλη η δημιουργία. Είναι διαφορετική η επίδρασή της στον ακροατή και διαφορετική στον δημιουργό;

-Σαφώς η επίδραση της μουσικής είναι διαφορετική σε ακροατή και δημιουργό, άλλωστε ο δημιουργός όταν δημιουργεί έχει υπόψη του τον ακροατή. Στον δημιουργό είναι περισσότερο ωφέλιμη η ίδια η δημιουργική διαδικασία. Και στη μουσικοθεραπεία έχουμε αφενός τη μορφή παθητικής ακρόασης μιας προεπιλεγμένης μουσικής, αφετέρου τη βιωματική θεραπεία, όπου η μουσική γίνεται το μέσο προκειμένου να αναδυθεί η δημιουργική σχέση θεραπευτή-θεραπευόμενου. Στη βιωματική θεραπεία η μουσική γεννιέται συχνά ως αποτέλεσμα αυτοσχεδιασμού και η δημιουργική διαδικασία κατευθύνεται από έναν εκπαιδευμένο θεραπευτή-ειδικό.

- Ως καρδιολόγος έρχεστε καθημερινά σ' επαφή με τον ανθρώπινο πόνο και το δίπολο της ζωής και του θανάτου. Η μουσική έχει υπαρξιακή διάσταση;

- Η μουσική σε σχέση με τις άλλες τέχνες είναι κάτι το άυλο, πνευματικό και αφηρημένο και, όπως έχει καταθέσει και ο Στραβίνσκι στο βιβλίο του «Μουσική Ποιητική», μας συνδέει με το ουράνιο, το μεταφυσικό κομμάτι μας. Η μουσική πάει κόντρα στη βαρύτητα που έχει την τάση να μας προσγειώσει πάνω στο υλικό μας κομμάτι. Αυτή η πνευματική διάσταση της μουσικής συνδέεται με το υπαρξιακό ζήτημα και έχει τη δυνατότητα να προσφέρει πνευματική εμπειρία ως «παραμυθία» και να προσδώσει έτσι νόημα στη ζωή. Βλέπουμε, για παράδειγμα, πόσο σημαντική είναι η μουσικοθεραπεία, προκειμένου να προσφέρει νόημα σε ασθενείς τελικού σταδίου που αντιμετωπίζουν κατάματα τον θάνατο ως μόνη προοπτική.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟ

Προτεινόμενα Θέματα Γ' ΓΕ.Λ. Γ6

Συνέντευξη στη Δ. Διδαγγέλου για το ηλεκτρονικό περιοδικό «Ψυχο-Γραφήματα»,
08/04/2019 [διασκευή]
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: Νεοελληνική Γλώσσα & Λογοτεχνία Γ' Γενικού Λυκείου, ΙΕΠ 12.11.2020

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΚΕΙΜΕΝΟ 31: Ποιητική

Αξίζει δεν αξίζει
στέλνω τις εκθέσεις μου σε χώρες που δε γίνανε ακόμα
προδίνω τις κινήσεις ενός ήλιου
που πέφτει την αυγή δίπλα στις μάντρες
επικυρώνοντας με φως
τις εκτελέσεις.

Η κάθε μου λέξη
αν την αγγίξεις με τη γλώσσα
θυμίζει πικραμύγδαλο.
Απ' την κάθε μου λέξη
λείπει ένα μεσημέρι με τα χέρια της μητέρας δίπλα στο ψωμί
και το φως που έσταζε απ' το παιδικό κουτάλι στην πετσέτα.

Η μόνη ξιφολόγχη μου
ήταν το κρυφοκοίταγμα του φεγγαριού απ' τα σύννεφα.
Ίσως γι' αυτό δεν έγραψα ποτέ
στίχους τελεσιδικούς σαν άντερα χυμένα
ίσως γι' αυτό εγκαταλείπουν ένας-ένας τα χαρτιά μου
και τους ακούω στις κουβέντες όσων δε με έχουνε διαβάσει.

(Αη Στράτης 1951)

Άρης Αλεξάνδρου, Ποιήματα 1941-1974

Παρατηρήσεις

ΘΕΜΑ Α

A1. Να παρουσιάσεις **συνοπτικά** (60 λέξεις) όσα αναφέρονται στο Κείμενο 1 για τον Αρκά και το σκιτσογραφικό έργο του.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β

B1α. Ο **τίτλος** του Κειμένου 1 αποδίδει, κατά τη γνώμη σου, επιτυχώς το περιεχόμενό του; Να τεκμηριώσεις τη θέση σου. Στη συνέχεια να δώσεις ένα δικό σου τίτλο με **σχόλιο**.

Μονάδες 10

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟ

Προτεινόμενα Θέματα Γ' ΓΕ.Λ.

Γ6

B1β. Η συντάκτρια του Κ1 κάνει εκτενή αναφορά στα λόγια της ιστορικού τέχνης Αθηνάς Σχινά. Γιατί, κατά τη γνώμη σου;

Μονάδες 5

B2α. Το Κείμενο 1 έχει πληροφοριακό/ενημερωτικό χαρακτήρα. Να το επιβεβαιώσεις με αναφορά σε δύο(2) στοιχεία του κειμένου.

Μονάδες 10

B2β. Να αναγνωρίσεις τη χρήση των εισαγωγικών σε καθεμιά από τις παρακάτω περιπτώσεις:

- «Με αντίδοτο το ευφυές χιούμορ»
- «φάρμακο»

Μονάδες 5

B3. Ποια είναι η βασική ιδέα της απάντησης που δίνει ο Θανάσης Δρίτσας στην 3^η ερώτηση της δημοσιογράφου; Πώς κρίνεις τη γνώμη αυτή; Να αιτιολογήσεις τη θέση σου (100 λέξεις).

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. Να διατυπώσεις το ερμηνευτικό σχόλιό σου για το Κείμενο 3, παρουσιάζοντας το κύριο, κατά τη γνώμη σου, θέμα του (Μον. 5). Να συμπεριλάβεις στην απάντησή σου σχετικούς με το θέμα δείκτες του ποιήματος (Μον. 5) και την προσωπική σου ανταπόκριση σε αυτό (Μον. 5). (200 λέξεις).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ

Δ1. Σε μια έκθεση γελοιογραφίας που οργανώθηκε με πρωτοβουλία του Λυκείου σας, ανέλαβες ως εκπρόσωπος της τάξης σου να εκφωνήσεις λόγο. Το θέμα που επέλεξες να παρουσιάσεις έχει τον τίτλο: «**Ο παιδαγωγικός ρόλος του γέλιου και η σημασία της γελοιογραφίας για την κοινωνία και τον πολιτισμό.**» Η ομιλία σου, 350-400 λέξεων, απευθύνεται σε μαθητές, γονείς και εκπαιδευτικούς που ήρθαν στα εγκαίνια της έκθεσης.

Μονάδες 30